

Verið vakin

-so ikki víðgangandi politiskar ideologiir og religiøs fanatisma forkemur okkara andaliga frælsi. Kenn sjálvan teg. Tak lut í politiskum virksemi, so tit sum ungdómur fáa møguleika at byggja upp eitt betri samfelag segði Poul Olsen, lækni m.a. í røðu síni til písurar á Gøtusandi herfyri. Hann segði:

Fyri nógvum árum síðani var eg staddur á einum fundi á einum størri sjúkrahúsi í Svørki. Eg heilsaði tá uppá ein eldri yvir-lækna. Táð eg tók í hondina á honum, sigur hann mær navn sitt og so talið 29 — tjugo nio. Eg undrast yvir hetta — 29 ára gamal var hann so ikki!

Seinni fekk eg at vita, at hann hevði tikið students-prógv í 1929. Hóast hann hevði hægsta akademikararheiti — doktari — og ikki hevði gjørt heilt sørt av vísindaligum arbeiði, so nýtti hann studentsár-ið sum eitt slag av persónligum eyðkenni. Tað var fyri honum hátíðardagur eins og fyri tykkum at gerast liðugur við skúlan, grundskúlan, sum hann nevndi tað. Kanska hava svjar aðrar akademiskar traditiónir enn vit hava. Hugsu bert um «Sjung um studentens lyckliga dag», men kortini.

Tað er meira enn 60 ár millum svians og tykkara hátíðardag. Tað eru hendrar mangar broytingar í øll hesi ár. Kreppur av sosialum, politiskum og ikki minst ideologiskum slag eru farnar fram. Ríki eru farin í sor og nýggj eru komin. Myndugleikar hava við logini í hond kúgað og pint og myrt øðrvísi hugsandi, men hóast mangt er deprimerandi í heiminum í dag, so hava nakrar av teim broytingum í Eystureuropa sýnt, at ikki er gjørligt at trælka, pina og týna grundleggjandi menniskjaviðir.

Men hinvegin, so er vandi í hverjari vælferð. Europa, sum síðani seinasta veraldarstríð hevur verið toluliga stabilt, hóast kalt kríggj og mýrar millum skyldfólk og vin-fólk, so stendur Europa í dag á einum vegamóti. Næstan hvønn dag verða landamærk flutt og nýggjar tjóðir stíga fram. Sum útvarpið segði ein dagin: Kortteknarar verða ikki arbeiðsleysir.

Stórir felagsskapur er við at taka seg upp. Ein felagsskapur við stórum politiskari og økonomiskari makt — eisini hernaðarligar — ein felagsskapur, sum vit fyrr ella seinni verða noyðd at taka støðu til. Eg hugsi her um EF og tær fylgjur sum Maast-

richt sáttmálin fer at fáa.

Góðu písur! Nøkur av tykkum fara í holt við hægri lestur. Táð tit koma inn í universitetshöllina á tí 500 ára gamla Keypmannahavnar Universiteti, stendur á talara-stólinum: Í anda og sannleika. Eg havi hug at leggja afturat og í frælsi, tí fyrriuttan frælsi eingin andi ella sannleiki.

Vit eru ikki noyðd at fara so langt aftur í tíðina, ella so langt út um Europa til tess at finna dømi um, hvussu ófrælsi hevur kúgað andan.

Fyri júst 60 árum síðani brendu týskir nazistar framman fyri Berliner Oper bókur av skøldum sum Heinrich og Thomas Mann, Bertold Brecht, Gorki og Hemmingway. Eitt skald segði tá: Eitt fólk, sum brennur sínar bókur, brennur eisini sína sál.

Fyri júst 3 árum síðani dæmdi ein iranskur ayatollah ella prestur bretska-indiska rithøvundan Salman Rushdi, sum í dag er á vitjan í Keypmannahavn, frá lívinum fyri skaldsøgu sum presturin helt vera gudsspottandi. Sal. Rushdi, hevur síðani verið vardur av bretska og í dag av donsku lög-regluni, sum nakar einaræðisharri í Suðurameriku ella í Fjareystri. 13 mill. kr. er nokkso lokkandi, eisini hjá fólki, sum ikki dugir at lesa.

Soleiðis er ikki hjá okkum, sigur tú, men tó?

Fyri nøkrum fáum árum síðani var uppskot lagt á tingborð um at Føroya Løgting við lóg skuldi steðga útgávu av bók, týdda úr norðurlandskum máli til føroyskt. Samtykt varð at beina málið í nevnd til viðari viðgerðar, men har sovnaði málið til heiðurs fyri nevndarlimirnar, men heiðurin hevði verið størri, um málið ongantíð kom á tingborð.

Orsøkin til at eg havi tikið hesi dømi fram, er tann, at tað er neyðugt hjá eini tjóð ella fólki at vera vakin, so ikki víðgangandi politiskar ideologiir ella religiøs fanatisma forkemur okkara andaliga frælsi. Tit písur hava í tykkara skúlagongd seinastu 2-3 árin, umframt neyðugan kunnleika, lært ikki at

trúgva øllum tí, sum tit hoyra, siggja ella lesa. Tit hava lært at velja og vraka og royna at finna fram til eitt lítið sindur av sannleikanum. Vísindi eru aldri sannleikin, men roynir vísindin at finna sannleikan á ein ærligan hátt, við at granska við opnum eygum og hjertum og hava vilja til at siggja tað broytt, sum hann hevur hildið vera beint. Granskið við egnum eygum í anda og sannleika.

Skúlin einsamallur skapar einki liv í tykkara víðari útbúgving. Væl krevur tað samfelag, sum vit í dag liva í, við sínum arbeiðsloysi og fáu tilboðum hollan kunnleika, men sum tað stóð á Apollon-templinum í Delfi: Kenn sjálvan teg. Tak lut í polit-

iskum virksemi, so tit sum ungdómur fáa møguleika at byggja upp eitt betri samfelag, tí sum tað stendur í Regin Smíði: «Ofra veksur í ungum nakka, hvassar tenn í munni.»

Takið lut í mentunarligum arbeiði hóast meirvirðisgjald verður lagt á alla mentan. Enn eru tankar tollfrír.

Til tykkum sum fara undir hægri lestur: Hóast tað tekur tíð, so takið lut í studentapolitiskum arbeiði. Fyri 30 árum síðani stovnaði 2-3 studentar

Meginfelag før. studenta, sum í dag hevur fingið ein týðandi lut í studentapolitiskum og studentasosi-alum arbeiði.

Gloymið ikki tykkara ungu framfýsnu idealismu. Verið idealistiskir eins og nógvir av teim sum gingu undan. Føringafelagsmenninir Háskúlans, Varðamenninir og teir sum legdu lunnar undir Fróðskaparsetur Føroya.

At enda vil eg gera orð Gud. Br. Próst til míni.

Føroyskar písur: Tit eru nú floygdar og friar.

Spennið nú veingir og kavið, og leikið kátar og villar og svimjið til havs. Men leitið so einaferð eins og fuglurin heim aftur til hillina og rókina og latið hana aldri verða avoydda.

Og við orðunum hjá Simun av Skarði:

Unglingaflokkur
vónrika lið!
Varðveitir okkara
føroyska sið
goymir í barmi
bjargar úr harmi
málið og søguna við!

Takk fyri.

Kreppa á Strondum

Bygdahúsið á Strondum fer at folda seg rættiliga út við nógvum virksemi, so sum Kreppukabarett og vitjan av teimum báðum kendu bólkunum Frændum og Hjarnum

Tað verða ikki smávegis gestir, ið fara at vitja Strøndur komandi tíðina, nú rættilig gongd kemur á aftur virksemið hjá Bygdahúsinum, nú farið er um longsta dag.

«Nú fólk so smátt aftur fara at leita sær út til tiltøk av ymiskum slag, ætla Bygdahúsið sær ikki at standa til pynt,» sigur Jógvan Óli á Friðriksmørk, ið sum 'altmulig-mand' stendur fyri rakstrinum av húsinum.

Byrjað verður longu í kvøld, tá kabarettbólurin Skálkabros framførir ta sokallaðu Kreppukabarettina. Við í bólkinum eru góðir og kendir kabarettisjónleikarar, so sum Sjúrdur Skaale, Jákup Veyhe, Marita Dalsgaard, Suni Danielsen og Unn Patursson.

Skemtiliga úrlatnir

Kabarettin verður tó ikki bert á skránni í kvøld, men eisini í annaðkvøld, har politikarar og annað gott fólk verður skemtiliga úrlatið.

Men ikki er bert skemt á

Frændur koma aftur

Hetta verður tó ikki tað einasta, ið verður at hoyra til Frændur á Strondum, tí áðrenn teir fara aftur av landinum seinni í summar, vitja teir enn einaferð á Strøndum.

Hjarnar hevur verið ein ikki minni væl umtóktur bólkur, og eftir at vera upprisin av nýggjum, er hesin

bólkurin eisini farin at gera um seg av álvara, og vónirn-ar til henda leiðandi rock-bólk í fleiri ár, eru stórar. Teir verða so at hoyra á Strondum í Bygdahúsinum leygarkvøldið 25. juli.

Roknað verður við, at hesi tiltøkini í Bygdahúsinum fara at savna nógv fólk, eins og tiltøk seinni í árinum eisini fara at gera tað.

hj.

Hesir báðir og trý onnur manna Kreppukabarettina, ið verður sýnd í Bygdahúsinum á Strondum í kvøld og í annaðkvøld. Seinni koma Frændur og Hjarnar. Mynd: Jan Müller